

جایگاه نمادین رنگ در ادبیات پایداری فارسی و عربی (مطالعه موردی پژوهانه: قیصر امین‌پور و محمود درویش)

صابره سیاوشی*

استادیار پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی؛ تهران

محمد خسروی

دانشجوی کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عرب پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی؛ تهران

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۰۲/۲۸؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۰۷/۲۰)

چکیده

در ادبیات معاصر امروز، نمادها نقش مهمی در تصویرآفرینی و انتقال معانی ایفا می‌کنند. یکی از این نمادها که به شکلی هوشمندانه از سوی شاعران مورد استفاده قرار می‌گیرد، عنصر «رنگ» است. از همین روی، شاعران مقاومت با به‌کارگیری رنگ‌های مختلف، سعی در بیان آرمان‌ها و خواسته‌های خود دارند. به عنوان نمونه، قیصر امین‌پور در ادبیات پارسی و محمود درویش در ادبیات عربی با به‌کارگیری نمادها در آثار خود، تداعی‌های پُر رمز و رازی در حوزه‌های تمثیلی با زمینه‌های گوناگون فرهنگی، آیینی و تاریخی آفریده‌اند. عنصر رنگ یکی از اجزای مهم صور خیال و یکی از عناصر برجسته زبان نمادین این دو شاعر است که در خدمت بیان مفاهیم مورد نظر ایشان قرار گرفته است. این مقاله به بررسی رنگ‌های نمادین به عنوان سمبل ادبیات مقاومت در اشعار قیصر امین‌پور و محمود درویش پرداخته است. بررسی و تحلیل چهار رنگ سبز، سرخ، زرد و سیاه که بیشترین بسامد کاربردی را در اشعار این دو شاعر داشته‌اند، موضوع اصلی این مقاله را تشکیل می‌دهد. روش کار به صورت توصیفی - تحلیلی است و نتایج نشان می‌دهد که هر دو شاعر از رنگ سیاه به عنوان نماد «حزن و اندوه»، رنگ سرخ به عنوان نماد «اعتراض و قیام»، رنگ زرد نماد «جدایی و نرسیدن به هدف» و رنگ سبز به عنوان نماد «مقاومت و پایداری» بهره برده‌اند.

واژگان کلیدی: ادبیات پایداری، رنگ، نماد، محمود درویش، قیصر امین‌پور.

* E-mail: saberehsivashi@yahoo.com